



Julkaisufoorumin ohjausryhmän kokospöytäkirja

Aika: Torstai 17.6.2021 klo 13-16

Paikka: Zoom-etäkokous

Puheenjohtaja:

Johtaja Ulla-Maija Forsberg (Kotimaisten kielten keskus / Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Asiantuntijajäsenet:

Professori Heikki Hiilamo (Helsingin yliopisto / yhteiskuntatieteet)

Professori Helmi Järviluoma (Itä-Suomen yliopisto / humanistiset tieteet)

Opetusneuvos Matti Kajaste (opetus- ja kulttuuriministeriö)

Professori Satu Lahti (Turun yliopisto / lääke- ja terveystieteet)

Kirjastonjohtaja Riitta Lähdemäki (FUN Suomen yliopistokirjastojen verkosto)

Emeritusprofessori Risto Nieminen (Aalto-yliopisto / tekniikka)

Vararehtori Taina Pihlajaniemi (Oulun yliopisto / Suomen yliopistot UNIFI ry)

Kehityspäällikkö Hanna-Mari Puuska (CSC – Tieteen tietotekniikan keskus)

Sihteeristö:

Kehittämispäällikkö Eeva Nyrövaara (Suomen yliopistot UNIFI ry)

Suunnittelupäällikkö Janne Pölönen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Suunnittelija Elina Pylvänäinen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Poissa:

Professori Paula Eerola (Helsingin yliopisto / luonnontieteet)

Palvelujohtaja Kristiina Hormia-Poutanen (Kansalliskirjasto)

Ylijohtaja Riitta Majjala (Suomen Akatemia)

Liitteet:

Liite 1. Toimintaansa nopeasti kasvattaneet Open Access -kustantajat - Paneelikokouksissa esiin nousseet näkökohdat

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13:03.

2. Pöytäkirjan tarkistaminen

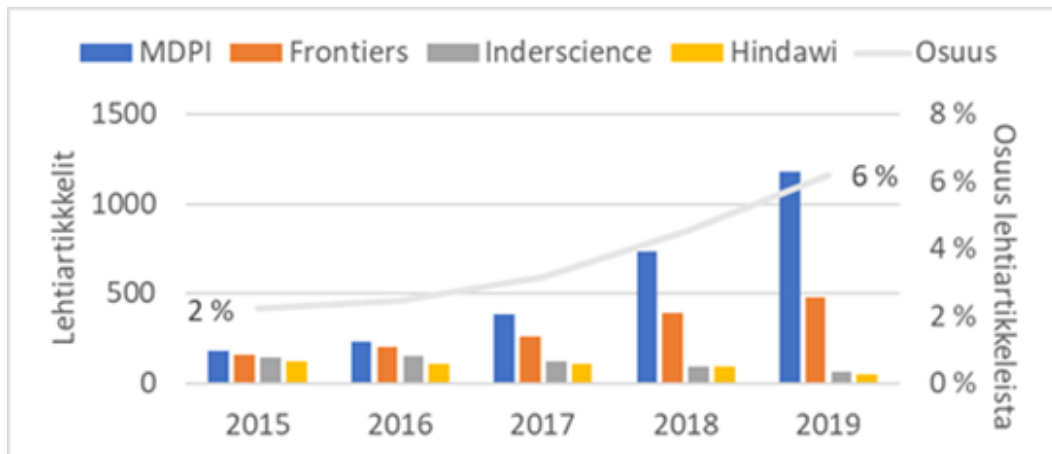
Edellisen kokouksen pöytäkirja on tarkistettu ja toimitettu ohjausryhmälle tiedoksi.

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Satu Lahti ja Risto Nieminen.



3. Ilmoitusasiat

- a) Täydennysarviointi on valmistunut. Paneelit arvioivat kevään huhti- ja toukokuun aikana yliopistojen tiedonkeruusta tunnistetut aiemmin Julkaisufoorumissa arvioimattomat julkaisukanavat, joissa suomalaiset tutkijat ovat julkaisseet vertaisarvioituja artikkeleita ja erillisteoksia. Lisäksi arvioinnissa oli mukana pieni joukko julkaisukanavia, joita tiedeyhteisön edustajat ovat ehdottaneet nostettavaksi tasoluokasta 0 tasoluokkaan 1. Huhti-toukokuussa käytiin etänä paneelikokouskierros, jossa keskusteltiin täydennysarvioinnissa olevista kanavista. Arviointi valmistui aikataulussa eli 2.6., ja luokitukset huomioidaan rahoitusmallissa.
- b) Kevään paneelikokouksissa käytiin keskustelu julkaisutoimintaa nopeasti kasvattavista APC-maksullisista OA-kustantajista (esim. MDPI, Frontiers, Hindawi, Inderscience ja Intech), jotka herättävät runsaasti keskustelua kotimaassa ja kansainvälisesti ([esimerkiksi Paolo Crosetton artikkeli \(englanniksi\)](#)). Kasvaako julkaisumäärä laadun kustannuksella ja pitääkö paneeli kehitystä huolestuttavana? Onko panelisteilla hyviä tai huonoja kokemuksia toimittajan, arvioijan tai kirjoittajan rooleista näiden kustantajien lehdissä?



Alla on yhteenveto keskusteluista (yksityiskohtaisempi tarkastelu on liitteessä 1, joka löytyy tämän dokumentin lopusta).

- Suurin osa paneeleista piti kehitystä laadun kannalta arveluttavana. Toimintamalli perustuu nopealle julkaisuprosessille ja paneelien suurin huoli koski vertaisarviointiprosessin laatua. Toisaalta osalla panelisteista oli hyviä kokemuksia, joissa vertaisarviointi oli nopeasta aikataulusta huolimatta suoritettu hyvin.
- Vaihtelu näiden kustantajien julkaisemien lehtien välillä on suurta ja ne julkaisevat myös hyvin korkeatasoisia lehtiä. Kukin lehti on siis arvioitava itsenäisesti.



- Osa lehdistä on kasvanut julkaisumääriltään valtavan suuriksi, joten myös lehden sisällä vaihtelu on todella suurta. Lehtien teemanumerot koettiin erityisen ongelmallisiksi. Teemanumeroille kootaan lehden toimituskunnasta erillinen vieraileva toimituskunta, ja näin myös prosessit ja laatu saattavat poiketa lehden muista numeroista. Tasoluokkaa arvioitaessa näitä on kuitenkin mahdoton erottaa toisistaan, sillä kyseessä on sama lehti.
 - Panelistit kokivat kustantajien lähettävän aggressiivisesti kutsuja arviointi- ja toimituskuntatehtäviin. Kutsuja tulee paljon myös oman alan ulkopuolelta. Vertaisarvioijia houkutellaan tarjoamalla heille alennuksia kirjoittajamaksuista kustantajan omista lehdistä.
 - Panelisteilla oli joitakin huonoja kokemuksia niin kirjoittajana kuin lehden editorina tai vertaisarvioijana toimimisesta. Kirjoittajilta saatetaan pyytää korjauksia hyvin lyhyellä varoitusaikalla (3 päivää) ja toisaalta editorina ja vertaisarvioijana toimiessaan olivat kokeneet, ettei heidän kommenttejaan otettu huomioon. Esimerkiksi käsikirjoitus oli saatettu hyväksyä, vaikka vertaisarvioijana toiminut panelisti oli ehdottanut hylkäämistä, ja editorit oli toisinaan ohitettu vertaisarvioitsijoita kutsuttaessa.
- c) [Open Research Europe \(englanniksi\)](#) (ORE). Täydennysarviointiin on tulossa [uusi avointa vertaisarviointia käyttävä kirjoittajalle maksuton Open Access -julkaisualusta](#), joka on tarkoitettu Horizon 2020-rahoitukseen pohjautuville julkaisuille kaikilla tieteenaloilla. ORE sijoittuu monitieteisten kanavien paneeliin 24, mutta panelistien keskuudessa saattaa herättää kysymyksiä tasoluokan 1 kriteerien täyttyminen (tosin osin samoilla periaatteilla toimiva F1000research on tasolla 1):
- ORE:en eivät voi tarjota käsikirjoituksia kaikki tutkijat, vaan ainoastaan EU-rahoitusta saaneet tutkijat.
 - varsinaista toimitusta tai päätoimittajaa (editor tai editor-in-chief) ei ole, vaan julkaisuprosessia fasilitoi ORE:n toimituskunta (editorial team)
 - vertaisarvioijia ehdottaa tutkija, mutta editorial team tarkistaa näiden pätevyyden ja riippumattomuuden ja lähettää arviointipyynnöt
 - kaksi "Approved"-arviota tai yhden "Approved"- ja kaksi "Approved with Reservations" -arviota saaneet artikkelit läpäisevät vertaisarvioinnin ja julkaistaan.
- d) Julkaisufoorumin julkaisutoimintaa:
- Pölönen, J., Pylvänäinen, E., Aspara, J., Puuska, H.-M. ja Rinne, R. (2021). [Publication Forum 2010–2020: Self-evaluation report of the Finnish quality](#)



[classification system of peer-reviewed publication channels](#). Web publications of Federation of Finnish Learned Societies 9.

- Pölönen, J., Pylvänäinen, E., Aspara, J., Puuska, H.-M., & Rinne, R. (2021). [Itsearviointi Julkaisufoorumin toiminnan ja kehittämisen apuna](#). Tieteessä Tapahtuu, 39(2).
 - Mustajoki, Henriikka, Pölönen, Janne, Gregory, Kathleen, Ivanović, Dragan, Brasse, Valerie, Kesäniemi, Joonas, Koivisto, Elina & Pylvänäinen, Elina. (2021). [Making FAIR assessments possible. Final report of EOSC Co-Creation projects: "European overview of career merit systems" and "Vision for research data in research careers"](#). Zenodo.
 - Janne Pölönen, Sami Syrjämäki, Antti-Jussi Nygård & Björn Hammarfelt (2021). [Who are the users of national open access journals? The case of the Finnish Journal.fi platform](#), Learned Publishing.
 - Alesia A. Zuccala, Janne Pölönen, Raf Guns, Vidar Røeggen, Emanuel Kulczycki, Kasper Bruun, Eeva Savolainen (2021). [Performance-based publisher ratings and the visibility/impact of books: Small fish in a big pond, or big fish in a small pond?](#) Quantitative Science Studies.
- e) Julkaisufoorumin sihteeristön työhön vahvistusta
- FM Heini Peltola on palkattu tietoasiantuntijan tehtävään 20% työajalla 15.3.-31.12.2021.
 - FM Joonas Kesäniemi tekee OA-tietopohjaan ja tieteenalaluokituksiin liittyviä projektitöitä.
 - FT Elina Late on palkattu kokopäivätoimisen tutkijan tehtävään 1.9.2021-30.6.2022.

4. Panelistien valintaprosessi kaudelle 2022-2025

Julkaisufoorumin ohjausryhmä nimittää tänä vuonna uudet arviointipaneelit seuraavaksi nelivuotiskaudeksi 2022-2025. TSV:n verkkosivuille on avattu panelistien ehdotuslomake, jonka kautta organisaatiot ja seurat tekevät ehdotuksensa ja tutkijat itse ilmoittautuvat ehdolle paneelien jäseniksi. Ehdotusaika alkoi 15.3. ja päättyy organisaatioilta ja seuroilta 30.6.2021, ja tutkijoilta 31.7.2021. Ehdolle on 17.6. mennessä asettunut yhteensä 265 tutkijaa ja ehdotuksen on tehnyt 16 tutkimusorganisaatiota ja 41 tieteellistä seuraa.

Edellisessä kokouksessa sovittiin, että päätetään kesäkuun 2021 kokouksessa tarkemmin periaatteet, joiden mukaisesti sihteeristö valmistelee 18.10.2021 kokoukseen esityksen, jonka pohjalta ohjausryhmä käy keskustelun ja nimittää paneelit.



Taulukko 1. Panelistien valintaprosessin eteneminen.

Toimenpide	Taho	Ajankohta
Menettelytavan hyväksyminen	Ohjausryhmä	Marraskuu 2020
Pyyntökirje ja hakijoiden tiedot	Ohjausryhmä	Helmikuu 2021
Ehdotuslomakkeiden toteutus	TSV IT-palvelut	Maaliskuu 2021
Ehdotukset paneelien jäseniksi	Tutkijat ja organisaatiot	1.4.-30.6.2021
Nimityksen valmistelun periaatteet	Ohjausryhmä	Kesäkuu 2021
Ehdotusten käsittely ja esityksen valmistelu	Sihteeristö	15.8.-15.9.2021
Paneelien jäsenten nimittäminen	Ohjausryhmä	Lokakuu 2021
Paneelien puheenjohtajien kokous	Sihteeristö ja ohjausryhmä	Joulukuu 2021
Paneelien ensimmäiset kokoukset	Sihteeristö	Tammikuu 2022

Nimityksen valmistelun periaatteet:

- Ensin tarkistetaan, voiko henkilö olla ehdolla kaudelle 2022-2025. Nykyisen säännön mukaisesti, jos henkilö on jo ollut arviointipaneelin jäsen kaksi perättäistä kautta, eli vuosina 2014–2021, hän voi jatkaa kolmannen kauden ainoastaan tullessaan valituksi puheenjohtajaksi. Jo kaksi kautta puheenjohtajana toimineet henkilöt eivät voi jatkaa paneeleissa kaudella 2022–2025.
- Paneelikokouksissa nousi esiin kysymys, kuinka toimitaan kesken kauden panelisteiksi tulleiden henkilöiden kohdalla?
 - Täsmennysehdotus nykyiseen sääntöön: jos henkilö on jo ollut arviointipaneelin jäsen kaksi **kokonaista** perättäistä kautta, eli vuosina 2014–2021, hän voi jatkaa kolmannen kauden ainoastaan tullessaan valituksi puheenjohtajaksi. Jo kaksi **kokonaista perättäistä** kautta puheenjohtajana toimineet henkilöt eivät voi jatkaa paneeleissa kaudella 2022–2025.

Panelistit:

- Valinnassa pyritään siihen, että noin puolet paneelien jäsenistä olisi uusia ja puolet aiemmilla kausilla paneeleissa toimineita henkilöitä. Nykyisissä paneeleissa on 245 jäsentä, joista aiemmin (2010-2017) paneeleissa toimineita on 23%.
- Entiset panelistit: tunnistetaan ehdokkaista aiemmin panelisteina enintään kaksi kokonaista perättäistä kautta toimineet henkilöt ja muodostetaan heistä paneelien runko. Panelistia ei esitetä jatkokaudelle, jos on näyttöä epäaktiivisuudesta JUFO-portaalissa.



- Uudet jäsenet: täydennetään paneelien asiantuntemusta ensisijaisesti seurojen ehdotusten perusteella, ja toissijaisesti yliopistojen sekä ainoastaan itse ilmoittautuneiden ehdotusten perusteella. Nykyisistä panelisteista n. 33% oli seurojen ja 52% organisaatioiden ehdottamia, ja itse ilmoittautuneiden osuus on n. 15%.
- Katsotaan eduksi esiin tuodut akateemiset ansiot, laaja kokemus tieteellisestä julkaisemisesta ja tutkimuksen arvioinnista (julkaisut, arviointi ja toimituskunnat), laaja-alainen kiinnostus arviointityötä kohtaan ja kielitaito. Panelistien valinnassa otetaan huomioon perustelut, joita ehdokkaat itse sekä seurat ovat antaneet valinnan tueksi, sekä kaikki seuraavat edustavuusnäkökohdat.

Edustavuusnäkökohdat:

- Tutkimusalojen edustus: tavoite on, että paneeleihin saadaan asiantuntijoita kaikilta tutkimusaloilta, joita paneelien vastualueeseen kuuluu. Käytetään apuna luetteloa paneelien alaan kuuluvista OKM- ja WoS-aloista, johon verrataan ehdokkaiden ilmoittamia WoS-aloja ja asiantuntemusaloja, sekä koulutusaloja.
- Organisaatioiden edustus: tavoite on, että yliopistojen edustus paneeleissa vastaa niiden osuutta paneelien arvioitavaksi kuuluvissa lehdissä/sarjoissa ja konferensseissa julkaistuihin vertaisarvioituista artikkeleista. Lisäksi paneeleihin esitetään jäseniä valtion tutkimuslaitoksista.
- Sukupuolten edustus: nykyisistä panelisteista 38 % ja 23 puheenjohtajasta 5 (22%) on naisia. Pyritään vähintään samaan, ja mahdollisuuksien mukaan entistä tasapuolisempaan, sukupuolten edustukseen paneeleissa kaudella 2022-2025.
- Nuorten tutkijoiden edustus: määritetään nuoreksi tutkijaksi (Early Stage Researcher) henkilö, jonka tohtorintutkinnon tai vastaavan suorittamisesta on toimikauden alussa kulunut alle 8 vuotta, eli valmistumisvuosi on ≥ 2014 . Pyritään varmistamaan, että kaikissa paneeleissa on yksi tai useampi nuori tutkija. Nykyisistä panelisteista nuorten tutkijoiden osuus on 13%.

Puheenjohtajat:

- Ensisijaisesti ehdotetaan puheenjohtajiksi paneeleissa edellisellä kaudella puheenjohtajana toimineita, ja toissijaisesti varapuheenjohtajana toimineita ehdokkaita. Seuraavaksi huomioidaan kaksi kautta, ja tämän jälkeen yhden kauden paneeleissa toimineet henkilöt. Tästä järjestyksestä poiketaan vain, jos on näyttöä



epäaktiivisuudesta panelistin tehtävässä JUFO-portaalissa, tai jos paneeli on kokouksessaan tehnyt ehdotuksen puheenjohtajasta.

- Jos käytettävissä on vain uusia panelisteja, pyritään valitsemaan henkilö, jolla on laajin kokemus tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tutkimuksen arvioinnista.

Keskustelu:

- Puheenjohtajissa tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä sukupuolten tasapuolisempaan edustukseen. Tavoite voisi olla paneeleissa paneelikohtaisesti vähintään 40/60 ja puheenjohtajissa samoin.
- Epäaktiivisuus on tärkeä peruste olla valitsematta jatkokaudelle. Epäaktiivisuus tarkoittaa, että henkilö on tehnyt JUFO-portaalissa vähän arviointeja.
- Yliopistojen osuus paneelialan julkaisutoiminnasta voi johtaa Helsingin yliopiston liian suureen edustukseen paneeleissa, eli katsotaan laajemmin tieteenalojen edustusta yliopistoissa.
- Onko riittävästi ehdokkaita, jotta kriteereitä voidaan noudattaa? Voidaan vielä muistuttaa seuroja mahdollisuudesta ehdottaa asiantuntijoita. Yliopistoissa on erilaisia tapoja koota ehdokkaita, ja kaikki tutkijat eivät ole huomanneet itse ilmoittautua.
- Jääviydet, erityisesti liittyen kotimaisten tiedelehtien arviointiin, tuodaan paneelityössä esiin sidonnaisuusilmoituksin.

Päätös: Sihteeristö valmistelee panelistien valintaa koskevan esityksen esitettyjen periaatteiden ja käydyn keskustelun mukaisesti.

5. Arviointikriteerit taso 1 ja 0

Ohjausryhmän tulee vahvistaa kaudella 2022-2025 käytettävät tieteenalajaot ja arviointikriteerit paneeleille seuraavassa kokouksessa 18.10.2021. Kaudella 2017-2020 käytössä olleet arviointiohjeet on esitetty [JUFO:n käsikirjassa panelisteille](#). Marraskuun 2020 kokouksessa hyväksyttiin suunnitelma, jonka mukaisesti kriteerien tarkistaminen toteutetaan. Suunnitelman mukaisesti tässä kokouksessa päätetään muutostarpeet koskien tasoluokkia 1 ja 0.



Taulukko 2. Arviointikriteerien päivityksen eteneminen.

Toimenpide	Taho	2021
Menettelytavan hyväksyminen	Ohjausryhmä	Marraskuu 2020
Mahdollisten muutostarpeiden kartoitus	Ohjausryhmä	Helmikuu 2021
Tasoluokkia 1 ja 0 koskevat muutokset	Ohjausryhmä	Kesäkuu 2021
Tasoluokkia 2 ja 3 koskevat muutokset	Ohjausryhmä	Lokakuu 2021
Arviointiohjeen esittely paneelien puheenjohtajille	Sihteeristö ja ohjausryhmä	Joulukuu 2021

A. Työnjako paneelien ja sihteeristön välillä

Itsearviointiraportin suosituksen 7 mukaan "JUFO:n sihteeristön tulisi vähentää asiantuntijapanelistien työmäärää parantamalla kanavien arviointia tukevaa tietopohjaa, tekemällä hallinnollisia päätöksiä JUFO-tasoista 0 ja 1, ja avustamalla asiantuntija-arviointia automatisoiduilla luokitusmalleilla (tämä edellyttää lisäresursseja JUFO:n sihteeristöön: kolme kokopäiväistä työntekijää nykyisten kahden sijasta)." Edellisessä kokouksessa alustavasti sai kannatusta toimintamalli, jossa sihteeristö tarkistaa kriteerien täyttymisen paneelien puolesta, mutta päätöksenteko säilyy paneeleilla, jotta luokituspäätökset säilyisivät tiedeyhteisön käsissä ja paneelien kokemukset kanavista tulevat huomioiduksi.

Ehdotus: vuoden 2022 alusta sihteeristö tarkistaa paneelien puolesta täyttääkö julkaisukanava tasoluokan 1 kriteerit 1-5, ja paneeli keskittyy arvioimaan kriteerin 6 toteutumista, mutta voi ottaa kantaa myös kriteereihin 1-5 ([Arviointiohjeen luku 4.2](#)). Palkataan Julkaisufoorumiin toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen kokopäivätoiminen tietoasiantuntija.



B. Tasoluokan 0 perusteiden selkeyttäminen

Itsearviointiraportin suosituksen 5 mukaan “JUFO:n ohjausryhmän tulisi selkeämmin eritellä syyt, joiden perusteella julkaisukanava sijoitetaan JUFO-tasolle 0, ja syy tulisi kirjata näkyviin luokituksen saaneen julkaisukanavan tietoihin JUFO-portaalissa”. Syksyllä 2021 JUFO-portaaliin toteutetaan arviointilomake, jossa panelistin tulee tasoluokkaa ehdottaessaan valita yksi tai useampi seuraavista perusteista sille, miksi ehdottaa kanavaa tasoluokkaan 0:

- Julkaisukanava on ammatillinen tai yleistajuinen
- Julkaisukanavan tieteellinen julkaisutoiminta on epäsäännöllistä
- Julkaisukanava on liian uusi arvioitavaksi
- Tiedot toimituskunnasta ovat puutteelliset
- Toimituskunta ei täytä kriteerejä
- Tiedot vertaisarvioinnista ovat puutteelliset
- Vertaisarviointi ei täytä kriteerejä
- Julkaisukanava on paikallinen (yhden organisaation käyttämä)
- ~~Julkaisukanava on alueellisesti epärelevantti~~
- Julkaisukanavan tutkimuksellinen taso on kyseenalainen
- Julkaisukanavalla ei ole toimivaa verkkosivua
- Julkaisukanavaa ei voida arvioida julkaisukielen vuoksi

C. Tasoluokkien 1 ja 0 arviointiprosessin kehittäminen

1. Julkaisukanavien ehdottaminen. Nykyinen periaate on, että kuka tahansa voi tehdä kanavan lisäysehdotuksen tasoluokkaan 1. Jossain määrin ehdotuksia tekevät ulkomaiset lehtien kustantajat ja toimittajat, mistä seuraa, että käsitellään suomalaisten tutkijoiden kannalta tarpeettomia kanavia.
 - i. Ehdotus: sihteeristö voi vastata ulkomaisten tiedekustantajien tiedusteluihin, että Julkaisufoorumi ei ole yleinen indeksointipalvelu ja mahdollisuus ehdottaa uusia kanavia on tarkoitettu suomalaisen tiedeyhteisön edustajille
 - ii. Ehdotus: jos lisäysehdotuksen tekijä on selvästi ulkomaisen julkaisukanavan edustaja, voi sihteeristö hylätä ehdotuksen.



2. Yhdenmukaisuus kansainvälisten tietolähteiden kanssa. Itsearviointin perusteella rajanveto tasoluokan 1 ja 0 välillä on pääsääntöisesti linjassa muiden tietolähteiden, kuten DOAJ (Figure 4.2 itsearviointiraportissa), Web of Science ja Scopus (Figure 4.4 itsearviointiraportissa), Norjan tasoluokitus (Figure 4.5 itsearviointiraportissa), Tanskan tasoluokitus (Figure 4.6 itsearviointiraportissa), ja Cabells' blacklist (Figure 4.4 itsearviointiraportissa) kanssa, mutta on myös huomattava määrä ristiriitaisia arvioita kanavan tieteellisestä statuksesta.
 - i. Ehdotus: sihteeristö tuo aika-ajoin paneelien uudelleen arvioitaviksi tapauksia, joissa JUFO-tason on 0, mutta kanava on hyväksytty indeksoitavaksi WoS, Scopus tai DOAJ-tietokantoihin, tai vähintään tasolle 1 Norjassa tai Tanskassa.
3. Luokituksen ennustettavuus. Tutkijoilta saadun palautteen mukaan on ongelmallista, jos kanavan luokitus laskee varoittamatta (esimerkiksi tasolta 1 tasolle 0).
 - i. Ehdotus: paneelit voivat laskea kanavan tasoluokkaa vain ajalla 1.1.-30.6., ja muuttunut tasoluokka tulee voimaan vasta seuraavan vuoden alusta. Kehitetään tehokas tapa viestiä tulevasta tasoluokan laskusta JUFO-portaalissa, JUFO:n verkkosivulla ja sosiaalisessa mediassa.

D. JUFO:n arviointiohje panelisteille

Alla on tasoluokkien 1 ja 0 arviointia koskevat kappaleet arviointiohjeesta, joka löytyy [Julkaisufoorumin käsikirjasta panelisteille](#). Sihteeristön ehdottamat lisäykset on merkitty punaisella ja poistettavat tekstit on yliviivattu.

3.2 Tieteellinen julkaisukanava

Tieteellisellä julkaisukanavalla tarkoitetaan painettuja ja elektronisia julkaisusarjoja sekä kirjakustantajia, jotka ovat erikoistuneet tieteellisten tutkimustulosten julkaisemiseen. Niillä on asiantuntijoista koostuva toimituskunta, ja julkaiseminen edellyttää vertaisarviointia. Tieteellisiä julkaisukanavia arvioidaan yksinomaan tieteellisen vaikuttamisen, ei yhteiskunnallisen vaikuttamisen, foorumeina. Tieteellinen julkaisukanava voi silti sisältää myös vertaisarvioimattomia julkaisuja, kuten kommentteja, katsauksia ja käsikirjoja. Julkaisufoorumissa julkaisukanavat jaetaan kolmeen ryhmään, joita ovat lehdet/sarjat, konferenssit ja kirjakustantajat.



3.2.1 Lehdet/sarjat

Julkaisusarja voi olla tieteellinen lehti, kirjasarja tai säännöllisesti toistuvan konferenssin julkaisujen muodostama sarja (proceedings). Lehdet, kirjasarjat ja ISSN-tunnukselliset konferenssarjat luetteloidaan kansainvälisen ISSN-keskuksen rekisterissä olevalla nimekkeellä. Pääsääntönä on, että kotimaisten kirjakustantajien kirjasarjat luokitellaan erikseen Julkaisuforumissa, ulkomaisten kirjakustantajien kirjasarjoja ei.

3.2.2 Konferenssit

Lisäksi luokitukseen sisältyy rajattu joukko tapahtuman nimellä listattuja konferensseja, joiden julkaisukanavatyyppi on ”konferenssi”. **Pääasiassa** tietojenkäsittelytieteiden ja tietotekniikan alojen paneelit voivat luokitella konferenssin erikseen tapahtuman vakiintuneella nimellä sellaisissa tapauksissa, joissa pääasiallisen julkaisukanavan eli kustantajan tai julkaisusarjan JUFO-taso ei kuvasta konferenssijulkaisujen todellista tasoa.

Konferenssit, joilla on oma ISSN-tunnuksellinen julkaisusarja, jossa julkaistaan vain kyseisen konferenssin Proceedings-julkaisuja, käsitellään vakiintuneen nimen sijasta julkaisusarjan ISSN-keskuksessa olevalla nimellä (vain jos ISSN-tunnus tosiasiallisesti merkitään julkaisuihin). Konferensseille, joilla ei ole omaa (aktiivista) ISSN-tunnuksellista julkaisusarjaa, tunnistetaan ensisijaisesti julkaisukanavaksi ISSN-tunnuksellinen julkaisusarja (jos kyseessä on lehti tai Proceedings-julkaisuihin erikoistunut kirjasarja) tai ISBN-tunnusta käyttävä kirjakustantaja. Vakiintuneella nimellä luokitellaan jatkossa vain ne säännöllisesti toistuvat konferenssit, joiden tasoluokka paneelin näkemyksen mukaan poikkeaa pääasiallisena julkaisukanavana toimivan julkaisusarjan (esim. LNCS) tai kirjakustantajan (esim. IEEE tai ACM) tasoluokasta.

3.2.3 Kirjakustantajat

Kirjakustantajat luetteloidaan ISBN-rekisterissä olevalla nimellä tai vakiintuneella nimellä. Julkaisuforumissa ja julkaisutiedonkeruussa kustantaja tarkoittaa kustantajaa, joka vastaa julkaisuun merkittyä ISBN-kustantajatunnusta (ei julkaisijaa tai painotaloa). Kirjakustantajina käsitellään pääsääntöisesti vain kustantajia, joilla on oma ISBN-kustantajatunnus, **tai joiden omakustanteiden ISBN-tunnukset on luetteloitu kokonaisina kansainvälisessä ISBN-keskuksessa**. Julkaisijoita, jotka



käyttävät kansainväliseen ISBN-keskukseen rekisteröimättömiä omakustanteiden ISBN-tunnuksia, ei käsitellä itsenäisinä kirjakustantajina ja niiden julkaisut merkitään omakustanteiksi. Emoyhtiön alaisuudessa toimiva kirjakustantaja (imprint) luokitellaan itsenäisenä julkaisukanavana. Kustantajan eri maissa tapahtuva julkaisu toiminta käsitetään kuuluvaksi samaan julkaisukanavaan. Jos tiedekunnilla tai laitoksilla on omia ISBN-kustantajatunnuksia, nämä käsitetään samaksi julkaisukanavaksi kuin yliopisto.

Perustelu: Kansainvälisessä ISBN-keskuksessa on useille kirjakustantajille listattu omakustanteiden ISBN-juureen perustuvia ISBN-tunnuksia (Esim. J. K. Ståhlbergin säätiö).

3.3. Erikoistapaukset

3.3.1 Toimintansa aloittavat kanavat

~~Arvioitavaksi ei pääsääntöisesti oteta julkaisukanavia, joiden perustamisesta on kulunut alle vuosi tai jos kanavassa ei ole ilmestynyt useampia numeroita tai julkaisuja, joiden perusteella sisältöä voi arvioida.~~

Listataan ja arvioidaan kaikki kanavat ilman viivettä, ja jos perustamisesta on kulunut alle vuosi, tai jos kanavassa ei ole ilmestynyt useampia numeroita tai julkaisuja, joiden perusteella sisältöä voi arvioida, paneeli merkitsee JUFO-portaalissa tasoluokan 0 perusteeksi "julkaisukanava on liian uusi arvioitavaksi". Sihteeristö tuo säännöllisesti paneeleihin uudelleen arvioitavaksi kanavat, joiden tason 0 perusteeksi paneeli on merkinnyt "julkaisukanava on liian uusi arvioitavaksi".

Perustelu: VIRTA-julkaisutietopalvelusta tunnistettuja kanavia joudutaan arvioimaan riippumatta aloitusvuodesta. Paneeleilla voi lisäksi olla omia tulkintoja (esim. odotetaan 3 vuotta), ja paneelit kaipaavat selkeitä sääntöjä.

Kysymys: Onko mahdollista määrittää yleispätevä sääntö, että päästäkseen tasolle 1 kanavan on oltava toiminnassa vähintään 1-5 vuotta?

3.3.2 ISSN/ISBN-tunnuksettomat kanavat

Julkaisukanavalla tulee olla rekisteröity ISSN- tai ISBN-tunnus. Poikkeuksen muodostaa pieni joukko vakiintuneella nimellä luokiteltuja konferensseja, joilla ei ole omaa ISSN-tunnuksellista julkaisusarjaa. Lisäksi poikkeustapauksen muodostavat julkaisusarjat, jotka ovat suomalaisten tutkijoiden käyttämiä, ja joilla on käytössään



kansainväliseen ISSN-keskukseen rekisteröimätön ISSN-tunnus.

Poikkeustapauksissa tehdään merkitä kanavan tietoihin.

Perustelu: VIRTJA-julkaisutietopalvelusta tunnistettuja kanavia joudutaan arvioimaan riippumatta siitä, onko ISSN-tunnus rekisteröity vai ei.

3.3.3 Ammatilliset ja yleistajuiset kanavat

Julkaisufoorumissa ei luokitella ammatillisia tai yleistajuisia kanavia. Jos rajanveto ei ole selvä, ammatti- ja suurelle yleisölle suunnattuja kanavia voi tulla paneelien arvioitavaksi. Jos paneelit toteavat, että kyseessä ei ole tieteellinen julkaisusarja tai kirjakustantaja, kyseiset julkaisukanavat siirretään erilliseen Ammatillisten ja yleistajuisista julkaisukanavien luetteloon. paneeli merkitsee JUFO-portaalissa tasoluokan 0 perusteeksi "Julkaisukanava on ammatillinen tai yleistajuisen", ja sihteeristö siirtää kanavan "Ammatillisten ja yleistajuisien kanavien kategoriaan".

Ehdotus: nyt ammatilliset ja yleistajuiset kanavat ovat erillisessä tietokannassa. Kanavien käsittelyn helpottamiseksi yhdistetään kaikki kanavat samaan tietokantaan, mutta erotetaan selvästi toisistaan tieteelliset (JUFO 0-3) ja ammatilliset ja yleistajuiset kanavat.

3.3.4 Dataa kuvailevat julkaisukanavat (descriptors)

Esimerkiksi Nature ja Elsevier ovat aloittaneet julkaisukanavia, joiden tarkoitus on tukea tutkimusaineistojen avointa saatavuutta ja uudelleenkäyttöä. Artikkeleissa tutkijat kuvaavat julkaistun aineiston, mukaan lukien aineiston muodostamisessa/keräämisessä käytetyt menetelmät ja tekniset analyysit.

Pelkästään dataa julkaisevat lehdet tuodaan paneelien arvioitavaksi. Paneelien on kuitenkin arvioitava huolellisesti täyttävätkö lehdet tasoluokan 1 kriteerit (erityisesti erikoistuminen tieteellisten tutkimustulosten julkaisemiseen ja vertaisarviointiin).

3.3.5 Ohjelmistoja kuvailevat julkaisukanavat

Tietojenkäsittelytieteissä on perustettu julkaisukanavia, joissa julkaistaan avoimen lähdekoodin ohjelmistoja ja niitä kuvailevia artikkeleita. Ohjelmistoja kuvailevat lehdet viedään normaalisti paneeliarviointiin.



3.3.6 Lyhyiden erillisteosten julkaisukanavat (short monographs)

Kansainvälisistä kustantajista esimerkiksi Palgrave Macmillan ja Routledge ovat lanseeranneet uuden vertaisarvioitun julkaisumuodon, jonka julkaisutyyppi vastaa erillisteosta mutta käsikirjoitusten pituus asettuu artikkelin ja perinteisen monografian väliin. OKM:n julkaisutiedonkeruussa lyhyet monografiat ohjeistetaan merkitsemään kokoomateosartikkeleiksi (A3). Jos lyhyiden erillisteosten julkaisukanava voidaan yksilöidä ISSN-tunnukselliseksi julkaisusarjaksi, se voidaan arvioida Julkaisufoorumissa.

3.3.7 Vieraskieliset kanavat

Kaikilla kielillä julkaisevia kriteerit täyttäviä kanavia voidaan hyväksyä tasoluokkaan 1. Useimmissa paneeleissa asiantuntijoilla on kuitenkin haasteita erityisesti muun kuin suomen, ruotsin- tai englanninkielisten julkaisukanavien arvioinnissa. Jos paneelin kielitaito ei riitä kanavan arviointiin, paneeli voi merkitä tason 0 perusteeksi "Julkaisukanavaa ei voida arvioida julkaisukielen vuoksi".

Ehdotus: harkitaan avustavan monipuolisesti kielitaitoisen asiantuntijaryhmän muodostamista paneelien ja sihteeristön työn tueksi.

3.4 Julkaisukanavien jako paneeleihin

Lehdet/sarjat ja konferenssit on jaettu tieteenalan perusteella paneelien kesken siten, että vastuu kunkin julkaisukanavan arvioinnista kuuluu ainoastaan yhdelle **23:sta tieteenaloittaisesta** paneelista. Tästä säännöstä poikkeuksen muodostaa **Lisäksi** pieni joukko monitieteisiä lehtiä (esim. Nature, Science ja PNAS). ~~Nämä monitieteiset julkaisusarjat~~ sekä ~~suurin osa~~ **kaikki** kirjakustantajat on sijoitettu yleistieteellisten julkaisukanavien paneeliin eli paneeliin 24, joka on kaikille paneeleille yhteinen. Paneeliin 24 sijoitettujen kanavien arviointiin voivat osallistua kaikki paneelit.

Tarvittaessa lehti/sarja voidaan siirtää ohjausryhmän päätöksellä yksittäisen paneelin luettelosta paneeliin 24, jos siinä on ilmestynyt kolmen edellisen vuoden aikana vähintään 30 suomalaista vertaisarvioitua julkaisua, julkaisuja on vähintään kolmelta päätieteenalalta ja yhdenkään paneelin osuus julkaisuista ei ole suurempi kuin 50 %. Vastaavasti paneelin 24 luettelossa oleva lehti/sarja voidaan siirtää yksittäisen paneelin luetteloon, jos siinä on ilmestynyt kolmen edellisen vuoden aikana vähintään 30 suomalaista vertaisarvioitua julkaisua ja yhden paneelialan osuus julkaisuista on suurempi kuin 50 %.



Perustelu: [Julkaisufoorumin ohjausryhmän päätös 27.8.2018 \(5b\) \(pdf\)](#).

Tarvittaessa yksittäinen lehti/sarja voidaan sijoittaa paneelien pyynnöstä ohjausryhmän päätöksellä useamman kuin yhden paneelin luetteloon julkaisuvolyymien jakamiseksi paneelien kesken.

Perustelu: [Julkaisufoorumin ohjausryhmän päätös 22.2.2018 \(6c\) \(pdf\)](#).

4. Julkaisukanavien luokittelukriteerit (Taso 1)

4.1 Julkaisufoorumin kattavuus

Julkaisufoorumi-luokitus sisältää aktiivisia säännöllistä tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittavia suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta keskeisiä julkaisukanavia. Luokitus siis kattaa eri tieteenalojen johtavat ja kansainvälisesti arvostetuimmat lehdet, sarjat ja kirjakustantajat mahdollisimman laajasti, mutta eri maiden kansallisten ja paikallisten julkaisukanavien osalta voidaan luokittelua rajoittaa niihin, joissa suomalaiset tutkijat julkaisevat.

4.2 Taso 1

Taso 1 on Julkaisufoorumi-luokituksen perustaso, jolle sijoittuu valtaosa ulkomaisista ja kotimaisista vertaisarvioituista julkaisukanavista. Avoimesti saatavia (open access) **kanavia** lehtiä hyväksytään luokitukseen ja arvioidaan samoilla kriteereillä kuin perinteisiä **esimerkiksi** tilausmaksuilla toimivia **kanavia**, julkaisusarjoja. Tasolle 1 voidaan hyväksyä ne suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta keskeisimmät kotimaiset ja ulkomaiset lehdet/sarjat, konferenssit sekä kirjakustantajat, jotka täyttävät seuraavat tieteellisen julkaisukanavan kriteerit:

1. Julkaisukanavan verkkosivulla on läpinäkyvä kuvaus toimituskunnasta ja vertaisarviointiprosessista. (Kirjakustantaja voi täyttää tason 1 kriteerit, vaikka toimituskuntaa ja vertaisarviointiprosessia ei ole kuvattu verkkosivulla).
2. Julkaisukanava on erikoistunut tieteellisten tutkimustulosten julkaisemiseen ja se julkaisee tieteellisiä vertaisarvioituja julkaisuja säännöllisesti.
3. Julkaisukanavalla on tieteenalan asiantuntijoista koostuva toimituskunta, johon kuuluu pääasiassa yliopistoissa tai tutkimuslaitoksissa työskenteleviä tutkijoita.
4. Tieteelliset artikkelit tai kirjat käyvät läpi koko käsikirjoitukseen kohdistuvan vertaisarvioinnin, jonka toimituksen kutumat ulkopuoliset tieteenalan



asiantuntijat suorittavat anonyymisti tai avoimesti. (Kirjakustantaja voi täyttää tason 1 kriteerit, jos sillä on uskottava teoksen toimittajien toteuttama laadunarviointi).

Tasolle 1 ei kuitenkaan hyväksytä pääsääntöisesti sellaisia tieteellisen julkaisukanavan määritelmän täyttäviä julkaisukanavia

5. Kyseessä on kansallisen tai kansainvälisen tiedeyhteisön käyttämä julkaisukanava, jonka tekijöistä tai toimituskunnasta yli puolet edustaa muuta kuin sitä tutkimusorganisaatiota, joka on myös julkaisukanavan kustantaja, jotka ovat paikallisia, eli yli puolet (1/2) julkaisujen tekijöistä tai toimituskunnasta edustaa samaa tutkimusorganisaatiota, joka on myös julkaisujen kustantaja.
6. Julkaisukanava on tieteenalansa kansainvälisen tai suomalaisen tiedeyhteisön näkökulmasta tieteellisesti relevantti, sekä tieteelliseltä laadultaan uskottava, joiden tieteellinen taso tai relevanssi on kyseenalainen

Perustelu: Lisätään kriteeri 1, koska usein paneelit joutuvat toteamaan, että kanavalla ei ole arviointihetkellä toimivia verkkosivuja, tai tarvittavia tietoja ei ole verkkosivuilta saatavilla.

Perustelu: Muutetaan kriteeriä 5, koska paneeleissa on ollut vaihtelevia tulkintoja tarkoittaako paikallisuus organisaatiosoa tai kansallista kanavaa.

Perustelu: Muutetaan kriteeriä 6, koska on täsmennettävä, että tarkoitetaan alueellista relevanssia ja uskottavaa tieteellistä laatua (sisältää saalistajalehdet ja kustantajat).

4.2.1 Erikoistuminen tieteellisten tutkimustulosten julkaisemiseen

Tasolle 1 voidaan hyväksyä kanavia, jotka julkaisevat tieteellisiä vertaisarvioituja julkaisuja säännöllisesti. Kanavia, joissa julkaistaan satunnaisesti yksittäisiä tieteellisiä julkaisuja, ei hyväksytä tasoluokkaan 1. Tieteellisissä julkaisukanavissa voi ilmestyä myös vertaisarvioimattomia sekä ammattiyhteisölle tai suurelle yleisölle suunnattuja julkaisuja. On kuitenkin suositeltavaa, että luokitukseen hyväksyttävät julkaisukanavat ilmoittavat mahdollisimman selvästi, mitkä julkaisut ovat vertaisarvioituja.



4.2.2 Tieteenalan asiantuntijoista koostuva toimituskunta

Tasolle 1 voidaan hyväksyä kanavia, joiden toimituskuntaan kuuluu yliopistoissa tai tutkimuslaitoksissa työskenteleviä tieteenalan asiantuntijoita.

4.2.3 Vertaisarviointi

Vertaisarvioinnilla tarkoitetaan menettelyä, jossa tutkimustuloksia julkaiseva lehti, konferenssi tai kirjakustantaja pyytää tieteenalan asiantuntijoita suorittamaan ennakoarvion julkaistavaksi tarjottujen käsikirjoitusten julkaisukelpoisuudesta ja tieteellisistä ansioista. Vertaisarvioinnin tulee kohdistua koko julkaistavaan käsikirjoitukseen, ei vain käsikirjoituksen tiivistelmään. **Vertaisarviointi voi tapahtua kaksois- tai yksöissokkona, tai sekä arvioijien että tekijöiden identiteetit voivat olla avoimesti osapuolten tiedossa. Kirjakustantaja voi täyttää tason 1 kriteerit, jos sillä on uskottava teoksen toimittajien toteuttama laadunarviointi.**

Peruste: kirjakustantajille ehdotetaan mukautettuja tason 1 kriteereitä, koska toimituskunta ka vertaisarviointi voi olla monimuotoisemmin organisoitu, eikä näitä ole aina tapana kuvata verkkosivulla. Vertailun vuoksi Norjassa on kirjakustantajille eri tasoluokan 1 kriteerit, jotka on kuvattu näin: “Be organized in an editorial way to publish publications in accordance with the definition of a scientific publication; Have a scientific publishing program with external advisors and aiming for distribution to scholars and research institutions”.

4.2.4 Paikalliset kanavat

Tasolle 1 voidaan hyväksyä ~~vain~~ **sekä kansallisia että kansainvälisiä tason** kanavia, joita tieteenalan tutkijat eri tutkimusorganisaatioista **ja maista** käyttävät tutkimustulosten julkaisemiseen. Paikallisella julkaisukanavalla tarkoitetaan erityisesti yliopistojen ja tutkimuslaitosten omia julkaisusarjoja ja väitöskirjasarjoja.

4.2.5 Tieteellinen taso kyseenalainen

Paneelien ei tarvitse hyväksyä tasolle 1 tieteellisen julkaisukanavan kriteerit muodollisesti täyttäviä kanavia, joiden tieteellinen taso tai relevanssi on suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta kyseenalainen. Tällä perusteella voidaan jättää luokkaan 0 esimerkiksi toimintaperiaatteiltaan kyseenalaiset open access -lehdet tai muut kanavat, jotka julkaisevat tieteellisiä kirjoituksia maksusta ilman asianmukaista laadunarviointia. **Sihteeristö varoittaa paneeleita panelisteja Cabells:in listalla olevista**



ja DOAJ:sta poistetuista lehdistä, sekä muista epäilyttävältä näyttävistä kanavista todetuista kanavista, jotka täyttävät saalistajalehtien tunnusmerkkejä (ks. 4.2.5.1), tai kanava julkaisee erityisen paljon teemanumeroita ja/tai sen julkaisumäärä kasvaa nopeasti. Sihteeristö myös tuo aika-ajoin paneelien uudelleen arvioitaviksi tapauksia, joissa JUFO-tason on 1-3, mutta kanava on Cabellsin blacklistilla tai tasolla 0 tai X Norjassa. Jos paneeli arvioi, että kyseessä on saalistajalehti- tai kustantaja, paneeli voi merkitä tason 0 perusteeksi "Julkaisukanavan tutkimuksellinen taso on kyseenalainen".

4.2.5.1 Saalistajalehtien tunnusmerkkejä

Kirjoittajamaksuihin perustuva kustannusmalli on lisännyt huijarilehtien ja -kustantajien määrää. Saalistajalehdille tunnusomaisia piirteitä ovat esim. huonolaatuiset verkkosivut, käsikirjoitusten nopea käsittelyaika, epämääräinen aihealue, aggressiivinen sähköpostimarkkinointi ja yhteystietojen puuttuminen. Pelkästään kirjoittajamaksujen periminen ei tee lehdestä epäilyttävää, mutta kaikenlainen vilppi maksujen suuruuteen, toimituskunnan kokoonpanoon, indeksointi- ja indikaattoritietoihin ja vertaisarvioinnin toteutukseen liittyen on riittävä peruste jättää lehti luokkaan 0.

Keskustelu:

- Tasoluokan 1 arviointi on tärkeää, koska vaikuttaa kanavan valintaan. Muodolliset kriteerit olennaisia, mutta muut (esim. alueellisuus) epäolennaisempia. Mikä on korkeatasoinen?
- Alueellinen epärelevanttius on epäselvä kriteeri, mutta toisaalta ei pitäisi madaltaa tason 1 kriteereitä. Olisiko julkaisukanavan tutkimuksellinen taso selkeä riittävä peruste? Jätetään kriteereistä pois alueellinen epärelevanttius.
- Toimintansa aloittaneet julkaisukanavat: Nyt otettu arviointiin 1 vuoden toiminnan jälkeen, mutta voisiko olla esim. 2 vuotta? Tai jos uudet kanavat tulevat heti paneeleille arvioitavaksi, niin paneelille voisi olla tarjolla keino kertoa, millä aikataululla haluavat arvioida uudelleen.
- Vieraskieliset kanavat: Pyritään löytämään panelistien joukosta tai mahdollisesti ulkopuolelta joukko eri kielten osaajia kanavien arvioinnin avuksi. Jos arvioinnin aikataulu on tiukka, eikä apua ehditä saamaan arvioinnin määräaikaan mennessä, kanava pyritään arvioimaan uudelleen mahdollisimman ripeästi.



Päätös: Hyväksytään ehdotetut muutokset tasoluokan 1 ja 0 arviointikriteereihin ja prosesseihin.

6. Toimintasuunnitelma vuodelle 2022

Tieteellisten seurain valtuuskunta on aloittanut vuoden 2022 toimintasuunnitelman valmistelun, jonka osana kaikki yksiköt, mukaan lukien Julkaisufoorumi, laativat oman suunnitelmansa. Toimintasuunnitelmassa kuvataan yksikön perustehtävät, sekä toimenpiteet, jotka liittyvät TSV:n 2019-2023 strategian tavoitteisiin ja painopisteisiin, joita ovat:

- Jäsenyhteisöjen identiteetin vahvistaminen.
- Avoimen tieteen kansallisen toimintakulttuurin edistäminen.
- Jäsenyhteisöjen avoimen tieteellisen julkaisemisen kehittäminen.
- TSV:n tuottamien kansalaisille suunnattujen tapahtumien ja palveluiden yleisöpohjan laajentaminen.

Alla on listattu Julkaisufoorumin suunnitellut toimenpiteet, sekä henkilöstöresursseja koskevat muutos- ja lisäystarpeet vuodelle 2022.

A. Toimenpiteet

1. Tieteelliset seurat Suomessa ja Euroopassa

Tuotetaan tietoa tieteellisten seurojen jäsenistöstä ja toiminnasta seurojen toiminnan tunnettuuden, vaikuttavuuden ja uudistumisen vahvistamiseksi.

- Kotimaisten tieteellisten seurojen jäsenistöselvitys, jonka tavoitteena on tuottaa kokonaiskuva seurojen henkilöjäsenten taustasta.
- Tieteellisten seurojen toimintaa (organisaatio, asiantuntijuus/arviointi, tutkimusetiikka, avoin tiede) koskeva kyselytutkimus.
- COST -hakemus (European Cooperation in Science and Technology) koskien tieteellisten seurojen toimintaa, uudistumista, kansainvälistä yhteistyötä ja tiedepoliittista vaikuttavuutta Euroopassa.
- Alustava selvitys tieteellisten seurojen roolista tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioinnissa.

2. Asiantuntijapalvelun toteutus seuroille

Toimenpiteen tavoitteena on luoda palvelu, joka mahdollistaa erilaisia arviointi-, lausunto- ja asiantuntijatehtäviä koskevien tietopyyntöjen tekemisen tieteellisille seuroille. Tiedeneuvonnan kehittämishanke SOFI keväällä 2020 tekemän



Suomen asiantuntijaverkostojen kokonaisuutta koskevan selvityksen mukaan seuroilla voi olla tärkeä rooli tieteenalan asiantuntijoiden tunnistamisessa. Palvelun kehittämisessä huomioidaan Tiedejatutkimus.fi-palvelun yhteyteen rakentuvan tutkijarekisterin mahdollisuudet.

3. Julkaisukanavien avoimuus JUFO-portaalissa

Kehitetään julkaisukanavien avoimuutta koskevaa tietopohjaa JUFO:n julkaisukanavarekisterissä ja tietojen näkyvyyttä JUFO-portaalissa avoimen toimintakulttuurin edistämisen ja seurannan tueksi.

- Avointa saatavuutta koskevat tiedot julkaisukanavarekisteriin: Gold, hybrid, green -status, rinnakkaistallennuspolitiikka, FinELib-etuudet ja Plan S - yhteensopivuus, yhdenmukainen kustantajatieto, tieteenala.
- Autetaan tutkijoita tunnistamaan ja hyödyntämään avoimen julkaisemisen mahdollisuuksia JUFO-portaalin kautta.
- Vuosiraportti suomalaisten tutkijoiden käyttämien julkaisukanavien avoimuudesta ja laadusta (Tutkimusjulkaisujen avoin saatavuus 2020-25 - linjaus, periaate 3).

4. Helsinki-aloitteen kansainvälinen foorumi

Helsinki-aloitteen tavoite on edistää monikielisyyttä tiedeviestinnässä, julkaisutoiminnassa ja arvioinnissa kansallisesti ja kansainvälisesti, ja nämä tavoitteet ovat myös UNESCO:n avoimen tieteen suosituksen keskiössä. Maaliskuulle 2020 Brysseliin Euroopan parlamenttiin suunniteltu tapahtuma jouduttiin perumaan, joten sille etsitään uusi ajankohta keväältä 2022.

5. Vastuullisen tutkijanarvioinnin meriitit ja tietopohja

Kutsutaan koolle TSV:n hallituksen asettama Tutkijan vastuullisen arvioinnin ohjausryhmä. Tavoitteena on tuottaa Tutkijanarvioinnin hyvät käytännöt - suosituksen tueksi Vastuullisen tutkijanarvioinnin ohjausryhmässä kansallinen suositus avoimen tieteen ansioista ja niitä koskevasta määrällisestä ja laadullisesta tietopohjasta (erityisesti Tutkimustietovaranto, VIRTJA-julkaisutietopalvelu ja Tiedejatutkimus.fi).



- FIN-CAM eli Finnish Career Assessment Matrix, sisältää kattavan kuvauksen avoimen tieteen meriiteistä, sekä ehdotuksen siitä kuinka meriittejä koskevat tiedot voidaan kerätä ja dokumentoida kattavasti.
- Kansallisen portfolio-palvelu, joka mahdollistaa tutkijalle TENK suosituksen mukaisen ja monimuotoiseen tietoon perustuvan ansioluettelon tuottamisen, sekä arviointiin vaadittujen laadullisten kuvausten tuottamisen, muokkaamisen ja jakamisen (vrt. ACUMEN ja Openness Profile).

6. Julkaisukanavien arvioinnin kansainvälisen tietopohjan kehittäminen

Toteutetaan julkaisukanavien arviointiin kansainvälisiä tietoaaineistoja, palveluita ja kriteereitä yhteistyössä kotimaisten ja ulkomaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Toteutus riippuu lisärahoituksesta, mitä haetaan esim. Nordforskilta konsortioiden osana seuraaville hankkeille:

- Nordic list on Nordforskin rahoituksella toteutettu yhteispohjoismainen julkaisukanavatietokanta, johon integroidaan julkaisukanavatiedot Norjasta, Suomesta ja Tanskasta ja Ruotsista.
- Kansainvälinen tieteellisten kirjakustantajien rekisteri, johon koostetaan tietoa kirjakustantajien toimitus- ja vertaisarviointiprosesseista sekä avoimen julkaisemisen mahdollisuuksista ja ehdoista.

7. Suomalaisien tiedelehtien Sherpa/Romeo-kampanja

Toimenpiteen tavoitteena on kannustaa ja auttaa kotimaisia tiedelehtiä ja kustantajia rekisteröimään kansainväliseen Sherpa/Romeo-tietokantaan politiikkansa ja ehtonsa koskien rinnakkaistallennusta, joka on yksi keskeisistä julkaisujen avoimuuden ratkaisumalleista. Sherpa/Romeo-kampanja jatkaa vuosina 2019-2020 toteutettua DOAJ-pilottia.

8. Vastuullisen tieteen vertaisarviointitunnus

Toimenpiteen tavoitteena on uudistaa vuonna 2014 rekisteröidyn ja julkaistun vertaisarviointitunnuksen verkkosivut osaksi Vastuullisen tieteen verkkosivustoa ja lisätä tunnuksen tunnettuutta myös tiedeyhteisön ulkopuolella vastuullisen tieteen merkinä.



9. Avointen julkaisualustojen kansainvälinen käyttäjäkysely

Toimenpiteen tavoitteena on toistaa vuonna 2020 toteutettu Journal.fi -käyttäjäkysely ja toteuttaa kysely samanmuotoisena ja samanaikaisesti myös mahdollisimman monessa muussa vastaavassa ulkomaisessa avoimen julkaisemisen alustassa.

10. Vastuullisen arvioinnin harjoittelukoulu (training school)

Toimenpiteen tavoitteena on järjestää yhteistyössä ENRESSH-verkoston ja muiden kotimaisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa kotimaisille ja ulkomaisille tiedeyhteisön edustajille harjoittelukoulu (erityisesti arviointia eri yhteyksissä toteuttavat henkilöt), joka vahvistaa tutkijan/tutkimuksen vastuullisen arvioinnin, tutkimusetiikan ja avoimen tieteen osaamista.

11. TSV:n tutkimussuunnitelman laatiminen

Laaditaan TSV:lle pitkän aikavälin (5 v) tutkimus- ja selvitystoiminnan suunnitelma, jonka avulla voidaan tuottaa TSV:n ja sen yksiköiden toimintaa ja tavoitteiden saavuttamista hyödyttävää tutkimustietoa.

- Kyselyllä kartoitetaan, mitkä ovat toiminnan kannalta tärkeimmät tutkimuskysymykset ja tietotarpeet, ja millaista tutkimus- ja selvitystoimintaa yksiköissä on tehty.
- Laaditaan TSV-tason tutkimussuunnitelma, johon sisältyy arvio aikataulusta, rahoitusmallisuuksista ja yhteistyökumppaneista, ja tarvittavista resursseista.

12. Rahoitusmalli 2025-2028 strategia

Laaditaan TSV:lle yhteinen strategia, jonka pohjalta voidaan pyrkiä edistämään TSV:n ja yksiköiden yhteisiä tavoitteita OKM:n seuraavassa yliopistojen rahoitusmallissa, jonka valmistelu on alkamassa. Strategia pohjustaa TSV:n lausunnon valmistamista rahoitusmallia koskevasta ehdotuksesta, kun se aikanaan tulee lausuntokierrokselle.

- Kyselyllä kartoitetaan, mitkä ovat TSV:n ja eri yksiköiden toiminnan ja tavoitteiden kannalta tärkeimmät näkökohdat, jotka OKM:n asettaman työryhmän tulisi huomioida seuraavan rahoitusmallin valmistelussa.



- Yksiköt arvioivat ja ennakoivat, mitä vaihtoehtoja voisi olla tärkeiden näkökohtien huomiseksi, miten rahoitusmallin muutokset voivat vaikuttaa omaan toimintaan.
- Laaditaan yhteinen suunnitelma rahoitusmalliin vaikuttamiseksi.

B. Henkilöstöresursseja koskevat muutos- ja lisäystarpeet

Palkataan kokopäivätoiminen tietoasiantuntija 1.1.2022 alkaen toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen.

Keskustelu:

- Tämä on alustava suunnitelma, joka vielä keskustellaan ja vahvistetaan TSV:n toimielimissä.
- Todettiin, että avoimuus on tärkeä prioriteetti, julkaisukanavien avoimuuden esittäminen JUFO-portaalissa kannatettavaa.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraava kokous

Seuraavat kokoukset järjestetään ma 18.10 klo 13-16, ja ma 13.12. tai to 16.12. klo 13-16.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:07.

Toimeksi saaneena,

Janne Pölönen

Suunnittelupäällikkö, Julkaisufoorumi

Tieteellisten seurain valtuuskunta

Snellmaninkatu 13, 00170 Helsinki

Puh. (09) 2286 9246 tai (044) 346 9491

Sähköposti: janne.polonen@tsv.fi



Liite 1

Toimintaansa nopeasti kasvattaneet Open Access -kustantajat - Paneelikokouksissa esiin nousseet näkökohdat

1. Toimintamalli perustuu nopealle julkaisuprosessille ja paneelien suurin huoli koski vertaisarviointiprosessin laatua. Toisaalta osalla panelisteista oli hyviä kokemuksia, joissa vertaisarviointi oli nopeasta aikataulusta huolimatta suoritettu hyvin. Paneelit totesivat, että perinteiset julkaisuprosessit ovat hyvin hitaita ja nopeus on sinänsä tervetullutta, kunhan se ei tapahdu laadun kustannuksella.
2. Vaihtelu näiden kustantajien julkaisemien lehtien välillä on suurta ja he julkaisevat myös hyvin korkeatasoisia lehtiä. Kukin lehti on siis arvioitava itsenäisesti. Laadunvaihtelun katsottiin riippuvan ainakin osittain lehden toimituskunnan kokoonpanosta. Muutokset toimituskunnassa voivat johtaa laadun heikkenemiseen tai paranemiseen.
3. Panelistit kokivat kustantajien lähettävän aggressiivisesti kutsuja arviointi- ja toimituskuntatehtäviin. Kutsuja tulee paljon myös oman alan ulkopuolelta, mikä herättää epäilyksen toimituksen asiantuntevuudesta. Toisaalta epäiltiin, että arviointikutsujen lähettäminen on osittain automatisoitu ja perustuu kustantajien ylläpitämiin listoihin mahdollisista arvioijista. Osa panelisteista kertoo kategorisesti kieltäytyvänsä kutsuista, ja jotkut panelistit eivät halua julkaista tai toimia arvioijana tietyn kustantajan lehdissä, sillä eivät halunneet tukea niiden liiketoimintamallia. Kustantajat houkuttelevat vertaisarvioijia myös tarjoamalla heille alennuksia kirjoittajamaksuista kustantajan omissa lehdissä.
4. Paneelit totesivat, että tällaisella liiketoimintamallilla operoivien kustantajien lehtien arviointi on hankalaa, sillä aggressiivista rekrytointia lukuun ottamatta toiminta ja prosessit vaikuttavat pääsääntöisesti ja verkkosivuja tarkastelemalla kunnollisilta. Teemanumerot koettiin arvioinnin kannalta erityisen ongelmallisiksi. Näille kootaan lehden toimituskunnasta erillinen vieraileva toimituskunta, joten niiden laatu ja prosessit saattavat poiketa lehden muista numeroista. Tasoluokkaa arvioitaessa nämä on mahdoton erottaa toisistaan, sillä kyseessä on sama lehti. Paneelit pohtivat, tulisiko teemanumeroiden suuri määrä ottaa jotenkin huomioon arviointeja tehtäessä.
5. Tasapainoilu avoimen julkaisemisen ja epäilyttävien lehtien/kustantajien välillä koettiin hankalaksi. Paneelit kantoivat huolta myös nuorista tutkijoista: Osaavatko he erottaa epäilyttävät julkaisukanavat? Osalla OA-lehdistä on korkeat vaikuttavuuskertoimet, mikä voi houkutella julkaisemaan niissä. Nuorilla tutkijoilla saattaa myös olla paineita saada artikkeleita julkaistua ja hankkia kokemusta editorina tai vertaisarvioijana toimimisesta. Paneelien mielestä on tärkeää lisätä tietoisuutta yliopistoissa ja esimerkiksi väitöskirjatutkijoiden keskuudessa. Väitöskirjatutkijat ovat erityisen vaikeassa asemassa,



jos heidän valitsemansa julkaisukanava, joka on käsikirjoitusta tarjottaessa ollut tasolla 1, pudotetaan tasolle 0. Artikkelia ei voi enää julkaista muualla eikä sitä myöskään hyväksytävä väitöskirjaan, jos vertaisarvioinnin laadusta on epäselvyyttä. Olisiko JUFO:n mahdollista suositella varovaisuuteen tai jopa välttämään julkaisemista tai arvioijana toimimista joissakin lehdissä?

6. Paneelit huomauttivat, että kirjoittajamaksullisia OA-lehtiä on myös muilla kustantajilla, ja että tilausmaksuista kirjoittajamaksuihin siirtyminen yleinen trendi, joka johtuu lisääntyneistä vaatimuksista avoimeen julkaisemiseen. Paneelit pohtivat, että kirjoittajamaksut eivät sinällään ole huono asia, mutta räjähdysmäisesti lisääntyvä artikkelien määrä herättää huolen laadunarviointiprosessista: Aiheuttaako tilausmaksuista luopuminen kustantajille paineen julkaista suuremman osan tarjotuista artikkeleista? Jos käsikirjoitusta ei voida hyväksyä siihen lehteen, johon sitä on kirjoittajan puolelta tarjottu, onko kustantajilla houkutus julkaista se kuitenkin jossakin muussa julkaisemassaan lehdessä?
7. Panelistien kokemuksia:
 - a. Usealla panelistilla ollut hyviä kokemuksia näiden kustantajien lehdissä toimituskunnan jäsenenä, arvioitsijana tai kirjoittajana toimimisesta. Laadunarviointiprosessi on toiminut hyvin.
 - b. Myös teemanumeron vieraseditorina toimimisesta oli hyviä kokemuksia. Julkaisuprosessi koettiin todella sujuvaksi ja editorien ehdotukset sopivista vertaisarvioijista oli otettu huomioon.
 - c. Myös teemanumeroon kirjoittajana osallistumisesta oli hyviä kokemuksia. Teemanumeron toimituskunnassa oli tunnettuja alan tutkijoita ja julkaisuprosessi oli toimiva.
 - d. Osalla panelisteista oli huonoja kokemuksia, jossa käsikirjoitus oli hylätty vasta korjauskierrosten jälkeen. Pohdittiin, onko julkaisuprosessin nopeuttaminen johtanut siihen, että käsikirjoitukset menevät vertaisarviointiin ennen kuin editori on ehtinyt tutustua niihin?
 - e. Panelisteilla oli myös kokemusta siitä, että editorina toimiessaan ovat huomanneet kustantajan kutsuneen käsikirjoituksille vertaisarvioijat, jos he eivät ole tehneet sitä riittävän nopeasti.
 - f. Myös panelistien vertaisarvioijana käsikirjoituksille antamia kommentteja on ohitettu, esimerkiksi kun he ovat suositelleet käsikirjoituksen hylkäämistä ja artikkeli on julkaistu silti. Arvioitsijoina toimineet panelistit eivät myöskään aina ole saaneet lehden editoreilta tietoa siitä, kuinka heidän kommenttinsa on otettu huomioon.
 - g. Panelisteilla oli kokemusta myös siitä, että ovat saaneet käsikirjokseen kommentit juuri ennen viikonloppua ja isoja korjauksia on pyydetty tekemään



viikonlopun aikana. Korjausten jälkeen on saatu vain kiittäus, että artikkeli on hyväksytty. Tästä on herännyt epäily, onko käsikirjoitus käynyt korjausten jälkeen enää uudelleen arvioitsijoilla.

- h. Panelistit kertoivat, että heitä on joskus käsikirjoituksen korjausehdotuksissa pyydetty viittamaan kustantajan omissa lehdissä ilmestyneisiin artikkeleihin.
- i. Panelisteilla on myös ollut haasteita saada nimensä poistettua lehden verkkosivuilla ilmoitetusta toimituskunnasta. Nimi on saattanut olla esillä vielä yli vuoden päästä toimituskuntatyön lopettamisesta.
- j. Teemanumeroiden toimittamiseen osallistuneita panelisteja on joskus painostettu kutsumaan oman verkostonsa jäseniä mukaan teemanumeroon.